

UVODNIK

U “PREDMODERNIM DRUŠTVIMA” religije su temeljno određivale njihovu društveno-pravnu i socijalno-političku praksu. U kulturno-historijskoj epohi Moderne religije bivaju potisnute na margine svjetske povijesti, tj. one postaju irelevantne u suvremenim društvenim, političkim i kulturalnim procesima, zbog toga im se u teorijama međunarodnih odnosa ne pridaje značajnija pažnja. Tako će biti sve do kraja Hladnoga rata. Ovakav pristup u kulturno-historijskoj epohi Postmoderne se radikalno mijenja oživljavanjem religije i religioznoga u zapadnoeuropskim građanskim društvima. Religijski revival će ozbiljno dovesti u pitanje klasične sociološke i politološke teorije o sekularizmu kao ireverzibilnome procesu, tu prije svega mislimo na fenomen New-agea, Islamske revolucije u Iranu, različite forme radikalnih i fundamentalističkih praksa kao reaktivnih pojava na flagrantnu materijalizaciju, ideologizaciju tradicionalnih religijskih institucija, neoliberalistički koncept porobljavanja svijeta, riječju na duboku duhovnu, moralnu i intelektualnu krizu suvremenoga čovjeka. Time religije kao nezaobilazni i snažan faktor ponovno ulaze u globalna svjetska zbivanja. Zbog toga pedeset i šesti broj časopisa “Znakovi vremena” u cijelosti posvećujemo ovoj iznimno zanimljivoj i beskrajno važnoj pojavi.

Tekstove koje objavljujemo raspoređeni su u pet zasebnih cjelina. U prvome odjeljku donosimo tekstove koji povijesno-kritički analiziraju ulogu religija u međunarodnim odnosima. Njihovi autori s pravom naglašavaju da, iako sa velikim zakašnjenjem, svjetska politika i diplomacija u fokus svojih zanimanja ponovno uključuju i pitanje uloge religija u re/konceptualizaciji suvremenoga svijeta, posredstvom njihovih univerzalnih humanističkih načela ali i uskih i pojednostavljenih tumačenja koja pozivaju na sukobe.

U drugome odjeljku objavljujemo također četiri veoma zanimljiva teksta. U njima se autori posebno bave društveno-političkom i pravno-etičkom filozofijom islama i njihova utjecaja na međunarodne odnose. U tom sklopu oni poentiraju, između ostaloga, načelo slobode, jednakosti, mira, pravde, sigurnosti, političke i društvene odgovornosti,

koegzistencije među narodima, riječju univerzalna islamska moralna načela komparirajući ih sa realpolitičkim i neoliberalističkim konceptima međunarodnih odnosa u suvremenom svijetu.

Treći odjeljak sadrži dva teksta u kojima se govori o islamskom pogledu na fenomen vjerskog, kulturnog i političkoga pluralizma, preciznije o multilateralnome karakteru islamskoga društva u kojemu se štiti svetost života i brane ljudska prava bez obzira na jezičke, religijske i političke razlike i u kojemu se potiče na učvršćivanje međuljudske komunikacije. U tom sklopu posebno je važno islamsko iskustvo međukulturne razmjene i međureligijskoga dijaloga koje se razvijalo na matrici interkulturalnih veza u prvim desetljećima islama.

U četvrtom odjeljku donosimo tekst koji govori o muslimanima koji žive u europskim državama. U njemu se zapravo daje kraća povijesna rekonstrukcija razvoja njihova europskoga identiteta ali i njihova doprinosa razvoju europskog kulturnog identiteta. Autor tu činjenicu posebno poentira u kontekstu otvaranja novih društvenih tokova unutar Europske unije i šire.

Završni peti odjeljak razmatra jedan krajnje ozbiljan i zanimljiv fenomen a to je odnos politike i religije u kulturi Postmoderne. Autori insistiraju na gradnji etičke i vjerske odgovornosti za svijet, preciznije svjetskoga etosa za stvaranje i afirmiranje novog svjetskog poretka koji bi vratio dostojanstvo i dignitet čovjeka i kao individualnog ali i komunitarnoga bića.

I ovaj tematski broj zaključujemo prikazima knjiga. Orhan Jašić predstavlja knjigu Tončija Matulića, *Metamorfoze kulture-teološko prepoznavanje znakova vremena u ozračju znanstveno-tehničke civilizacije*, Glas koncila, Zagreb, 2009., Fatima Lačević predstavlja knjigu Mustafe Mastura, *Poljubi Boga od mene* (s perzijskog preveo Namir Karahalilović), Karadoz group, 2012., Enes Pelidija predstavlja knjigu Ismeta Bušatlića, *Kraljevski grad pod sultanima, Jajce 1528-1878.*, Medžlis islamske zajednice Jajce, Jajce, 2011., i na kraju Fikret Bećirović predstavlja knjigu Saliha Smajlovića, *Kad bi kosti mogle govoriti*, IC "El-Kalem" i "Preporod" - Islamske informativne novine, Sarajevo, 2011. godine. ♦

Adnan Silajdžić